GAZETA LWOWSKA.

We Srodę Nro. 169. 22. Października 1817.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Wiadomości z tey Rzeczypospolitey, które Francyę szczególniey interessować mogą, są następuiące: Były Adjutant Bonapartego, Jenerał Jourdan, który się pod Waterloo w niewolę dostał, przybył przez Hollandyę do Filadelfii. Caulincourt, Xiążę Wicencyi, były W. Koniuszy Bonapartego, a nakoniec Minister spraw zagranicznych, przywiozł 5 millionów franków maiątku do Ameryki, i stara się obecnie o zakupienie wielkich dóbr w Ameryce. Vandamme chce tam podobnież dobra kupić. - Były Konzul Amerykański w Bordeaux, P. William Lee, który po bitwie pod Waterloo tak wielu Francuzom do przeniesienia się do Ameryki pomagał, mianowany iest przez Prezydenta Gubernatorem krainy nad rzeką Mississipi, gdzie się teraz wzdłuż Tinibechy wielka osada Francuzka zakłada, do którey P. Lacanal, były Członek Cesarskiego Instytutu w Paryżu, ludzi uczonych i kunsztmistrzów z Francyi pod warunkami wiele obiecuiącemi wzywa. Okolica na nową osadę wybrana, leży pod bardzo łagodną strefą i wydaie wszystkie ziemiopłody okolic Europeyskich, naybardziey ku południowi leżących. Klima tameczne równa się Andaluzyyskiemu, i maią tam Francuzi założyć miasto Proscribopolis.

Francya.

Niemiecka gazeta powszechna umieściła poniższy list z Paryża pod dniem 27mym Września datowany, a donoszący o ukończonych iuż tam wyborach Deputowanych, co następuie: „Naywaznieyszym wypadkiem, będącym tu przedmiotem powszechnych rozmów codziennych, iest bez wątpienia połączenie się ultrarojalistow i rojalistow konstytucyynych, których teraz ich przeciwnicy Ministeryalnymi nazywaią. To połączenie się, które nie ieden dobroczynny skutek za sobą pociągnąć może, trzeba przypisać obrotowi, iaki wybory tuteysze wzięły. Ultrarojaliści działali przy tem z początku iedynie ze swoiey strony, i nie chcieli z żadnem innem stronnictwem w rzecz wchodzić. Ale iuż z imion wybranych Arbitrow i Sekretarzy oddziałów obieraiących, a iescze bardziey z pierwszego obliczenia głosow przekonali się, iżby się z kandydatami swoimi żadną miarą utrzymać nie mogli. Tylko ieden z nich, Professor Pardessus (z tuteyszey szkoły prawney, uczoney Publiczności z kilku dzieł prawnych znany), który z roku 1815go na 1816sty w Izbie Deputowanych dosyć znakomitą grał rollę, był tak szczęśliwym, że znaczną liczbę głosów pozyskał, nie będąc przez to iednakowoż w stanie ubiegania się z kandydatami innych stronnictw. Jeszcze przed zaczęciem się drugiego głosowania starali się przyiaciele Ministrów objaśnić ultrarojalistom, że w tem iest ich naywiększy interes, aby wspólnie z nimi działać przeciwko niepodległym (independentom), którzy Monarsze nie sprzyiaią, a których zwycięztwo przy tych wyborach, instytucye teraźnieysze na niebezpieczeństwo wystawićby mogło. Do tego dążyło także wiele rozumuiących artykułów w gazetach tuteyszych. Lecz iescze opierali się ultrarojaliści, przynaymniey owi, którzy na Zgromadzenia obieraiące regularnie uczęszczali. Podczas drugiego głosowania odstąpili tylko niektórych kandydatów swoich, i dali tu i owdzie głosy swoie niektórym, tak zwanym Ministeryalistom. W istocie atoli chcieli iescze raz spróbować, czyliby im ten drugi wybor więcey nie sprzyiał, aniżeli pierwszy. Wszystko łożyli na to, aby przynaymniey kilku kandydatów swoich utrzymać. Pardessus pozyskał tym razem troche więcey głosów, aniżeli pierwey, ale bez pożądanego skutku. Potem nastąpiło trzecie i ostatnie głosowanie, przy którem tylko większość głosów między podwóyną listą owych kandydatów rozstrzygała, którzy przy drugim wyborze naywięcey głosów pozyskali. Ponieważ iuż tylko pięciu Deputowanych do wybrania pozostawało, przeto podano do wyboru tylko owych dziesięciu, którym się przy drugiem głosowaniu po Delesserie

i Roi, naywięcey głosów dostało. Między tymi było właśnie pięciu tak zwanych rojalistów konstytucyynych, czyli przyiaciół Ministrów (jeneralny Prokurator Bellart, Minister Sprawiedliwości Pasquier, Notaryusz Breton, i obadwa bankiery Goupy i Olivier); a pięciu independentów (niepodległych) Kazimierz Perrier, Manuel, Gilbert des Voisins, Beniamin Constant i Lafayette). Ponieważ więc ultrarojalistom wszystko zależało na tem, aby nie wybrano tych pięciu ostatnich, którymi się, iako antirojalistami, republikanami i iakobinami brzydzą, przeto się między drugiem a trzeciem głosowaniem z konstytucyynymi rojalistami zjednoczyli. Słychać z resztą, że na naysnakomitszych z pomiędzy nich ze strony wysokich osób poniekąd obowiązek włożono, aby się temu rozporządzeniu nie sprzeciwiali. Tak więc przez zjednoczone usiłowania przyiacioł Ministrów i ultrarojalistów przyszło do tego, że podczas ostatniego wybierania czterey rojaliści konstytucyyni, a mianowicie Bellart, Pasquier, Goupy i Breton większość głosów zyskali, z independentów zaś sam tylko Perrier wybranym został. Oliviera ze strony przyiacioł Ministrow, i czterech niepodległych, odrzucono. Skutek wyborów tuteyszych, który początkowym nadziejom stronnictwa niepodległych wcale nie odpowiedział, iest więc taki, że się Deputacya Paryzka w przyszłey Izbie Deputowanych z pięciu przyiacioł Ministrów i z trzech independentów składać będzie."

Monitor Paryzki z dnia 3go Października zawiera urządzenie Królewskie, mocą którego obiedwie psawodawcze Izby Francyi na dzień 5ty Listopada zwołanemi zostały.

Dnia 29go Września wytoczyła się przed Sądem kryminalnym Paryzkim sprawa Towarzystwa czarney szpilki. Towarzystwo to miało nazwisko swoie od szpilki złotey do przypinania na przodzie, którey główka czarną muchę wyobrażała, i po którey się spiskowi poznawali. Karol Monnier, były Adjutant inżynierow, będąc na śmierć skazanym uczynił wyznania, które zamienienie iego kary śmierci na dożywotnie więzienie, lecz za to także i kryminalne oskarżenie dziesięciu osób za sobą pociągnęły. Ci ostatni nazywaią się: 1). Marya Contremoulin, Kapitan połowę żołdu pobieraiący, maiący 38 lat wieku. 2). L. Fonteneau Dufresne, były Szef batalionu korpusu krążącego, 44 lat wieku maiący. 3). Florentyn Moutard, niegdyś Kapitan 2go pułku byłey gwardyi, 30 lat wieku maiący. 4). L. A. Wilhelm Duclos starszy, były Płatnik tegoż samego pułku, 38 lat wieku maiący. 5). J. Antoni Bonnot, były Dyrektor szpitalów woyskowych, 40 lat wieku maiący. 6). J. J. Pascal Crouzer, właściciel i adwokat, były Reprezentant z roku 1815go, 48 lat wieku maiący. 7). P. Ludwik Duclos młodszy, Kassyer 35 lat wieku maiący. 8). Augustyn Leclerc de Landremont, honorowy Szef szwadronu, 50 lat wieku maiący. 9). J. Beaumier, były dostawiacz mundurów, 46 lat wieku maiący. 10). Brice, niegdyś Kapitan konnych strzelcow byłey gwardyi, teraz nieobecny.

Wiadomo, że Karol Monnier skazanym był na śmierć, ponieważ u niego znaleziono plan zamku Vincennes piórem rysowany, i dla pewnego Jenerała przeznaczony, tudzież proiekt, aby osadę pomienionego zamku przez zatrucie studni uczynić niezdolną do oparcia się owym 6 — do 700 ludzi, którzy na Vincennes uderzyć, tameczne zapasy broni opanować, a potem do Paryża wyruszyć mieli. Dnia 21. Października 1816go miano Monniera rozstrzelać, a na kilka minut przed spełnieniem wyroku prosił, aby mu zeznania uczynić pozwolono. Według tych zeznań miał on pomieniony plan zamku Vincennes głuchemu i niememu Frydrykowi Contremoulinowi, dla ćwiczenia go w rysunkach, dać do przerysowania.

Z aktu oskarżenia, którego czytanie trzy godzin trwało, pokazało się, co następuie: „W skutku owego zeznania Monniera, aresztowano Contremoulina, oyca. Postrzegano, że Contremoulin cały proces Monniera z wielką bacznością śledził, że za prośbę do Sądu kassacyynego na korzyść Monniera 500 franków zapłacił, i dozorcy więzienia Bicetre, gdzie Monnier siedział, 30,000 franków dawał; a przecież o straceniu iego, iako iuż spełnionem, pewney Damie nazwiskiem Vieuxfort, z wielką radością rozpowiadał. Te okoliczności kazały się domyślać, że Contremoulin wielki miał w tem interes, aby Monniera tym albo owym sposobem sprzątnąć, i pozbyć się obawy zostania przezeń zdradzonym. Dama Vieuxfort nalegała przeto na Monniera, aby wszystko wyznał i życie swoie ocalił. W skutku tego wyznał Monnier, że się od Kwietnia 1816go co Niedziela z Contremoulinem schodził, i że mu ten o berdzo rozciągłym spisku powiadał; że na to popełnił tę słabość, iż Contremoulinowi plan zamku Vincennes wydał, lubo tę rzecz za niepodobną do wykonania, a cały

ogół za spisek na sposób Francuzki (Conspiration a la française) poczytywał. — Jednakowoż znaleziona była u Monniera rota przysięgi własną iego ręką pisana, osnowy następuiącey: „Przysięga przyiaciół Oyczyzny, wchodzących do uwolnieni. Króla od „iarzma cudzoziemców, w Lipcu 1815. L. M. „D. S. L. C. Przysięgam na honor łożyć maiątek „i życie moie na uwolnienie Krau moiego od „iarzma, które go uciska. Przysięgam łożyć w zyski na bronienie zasad, któremi przeięty iestem. „Przysięgam, że nigdy i w żadnem położeniu „nie wyiawię nic z tego, co słyszeć będę. „Gdybym z boiaźni przysięgę moią złamał, „niech głowa moia śmierci poświęcona będzie! „— Imieniem związku przyiacioł Oyczyzny „przyymuię WPana w ich poczet. Wniosłe „iest przedsięwzięcie, do którego się WPan „masz przyczynić. Nie naśladuy boiaźliwych, „którzy Francyę w upadku pogrążaią, zaymuiąc się tylko własnemi interessami swoie„mi. Poświęć ie WPan, ieżeli to bydź musi. „Poczytuy WPan samego siebie za nic, a „pamiętay na dzieci swoie, które pamiątkę „twoią błogosławić będą.“ Głoski L. M. D. S. L C. miały, iak Monnier twierdził, znaczyć: „Louis me dit: Souve la Couronne!“ (Ludwik mówi mi: Ratuy Koronę.) Jeden z Przysięgłych uczynił atoli tę uwagę, że mogą oznaczać: „La main droite sur le coeur,“ (prawa ręka na sercu), czemu Monnier nie przeczył. Gdy Monniera z Contremoulinem konfrontowano, rzekł ostatni: „Uczyniłeś „WPan wyznania, abyś głowę swoią ocalił; „niechay WPanu posłużą; ieżeli tak chce „przeznaczenie moie, umrę za WPana!“ Monnier odpowiedział mu na to: „Nie iest tu „czas do grania trajedyi, lecz do mówienia „prawdy. Dawałeś WPan 30,000 franków, a„by mi uciec pozwolono; iakąż miałeś przyczynę „do tego?“ Żądał potem, aby mógł z Contremoulinem sam na sam pomówić. Sąd zezwolił na to, rozmowa trwała pół godziny, a po iey skończeniu rzekł Contremoulin: „Namyśliłem się nad położeniem moiem i nad „§fem 108 księgi ustaw karnych; chcę użyć „dobrodzieystwa prawa, i wyznaię, że przy „końcu Kwietnia od pewnego Dowodcy dowie„działem się o istnieniu spisku celem osa„dzenia na tronie pewnego cudzoziemca..... „Ten Dowodca nazywał się Fouteneau„Dufresne, któremu takoż plan zamku „Vincennes i proiekt do uderzenia nań wrę„czyłem.“ Na to został Dufresne dnia 7go Listopada aresztowanym; nic przy nim nie znaleziono, i twierdził, że obadwa plany Contremoulinowi nazad oddał, ponieważ o takich rzeczach nic wiedzieć nie chciał. Później iednakowoż wyznał, że od Moutarda w obecności Contremoulina i Landremonta słyszał, iż iest w robocie wielka odmiana Rządu, że bez dobycia pałasza ma bydź wykonaną, i że rodzinę Królewską pensyonować maią. Aresztowano więc Moutarda i Landremonta. Pierwszy z nich twierdził, że pod zamiarem towarzystwa żadnego innego nie rozumiał celu, iak wzięcia się do broni, gdyby potrzeba było oswobodzić Francyę od iarzma obcego. Z Moutardem byli w związku obadwa bracia Duklosowie; u tych znaleziono pełne taiemnicy listy, które do siebie pisywali, a których przedmiotem iuż to miłostki, iuż znowu sukcessyyną sprawę bydź mieniłi. Tymczasem umowione były schadzki towarzystwa, które się u Bonneta na ulicy du Rempart w oberzy Luisiana odprawiały; tam rosprawiano o polityce i czytano wypisy z gazet zagranicznych, list Lorda Kinnairda, odezwy, które dwom cudzoziemcom wysokiego stopnia.... przypisywano. Oprocz szpilki mieli spiskowi ieszcze i inne znaki do poznawania się, a mianowicie dla iednego, prawa ręka na sercu położona, z wielkim palcem do góry obroconym; dla drugiego zaś, taż sama ręka w podobneyże postawie na usta położona. Każdy spiskowy mógł innych przyymować; tym zaś kazano tylko rotę przysięgi własnoręcznie przepisać; a tak w przypadku odkrycia nie znaleziono u aresztowanego niczego, procz pisma własnoręcznego, które nikogo nie narażało. Crouzet był owym, który szpilki robić i rozdawać kazał (między uboższych bezpłatnie). Beaumier miał sobie w szczególności zlecone rozdawanie szpilek. Był on w roku 1810ym o fałszerstwo oskarzonym, ale go uwolniono; teraz zaś twierdził, iż do Bonneta pewnego człowieka tym celem zaprowadził, aby ten wszystko Policyi odkrył. — W skutku tych czynów obwiniono więc pomienione osoby: że się w pierwszych miesiącach roku 1816go w towarzystwo pod nazwiskiem wolnych przyiacioł Oyczyzny (des francs amis de la patrie), czyli czarney szpilki, zjednoczyły, i knowały spisek, aby Rząd prawy obalić, następstwo tronu zmienić, i obywateli do uzbroienia się przeciwko władzy Królewskiey pobudzić. Po odczytaniu aktu oskarzenia, P. Delapalme, Zastępca Prokuratora Królewskiego, zebrał ieszcze raz akta, i wybrał z nich owe, które na szczególnieyszą uwagę Przysięgłych zasługiwały, oświadczaiąc przytem, że tu nie iest mowa o samych tylko życzeniach

zbrodniczych, albo o szalonych marzeniach, ale o spisku ważnym i daleko się rozciągaiacym. — Słuchanie świadków zostało na dzień 30. Września odłożonem."

Prusy.

Z Berlina donoszą pod d. 24. Września co następuie: „Zwyczayne iesienne ćwiczenia woyskowe nastąpią tu w pierwszey połowie Października. — Zdanie publiczne, nie zdanie iednego albo drugiego stronnictwa, lecz zdanie wszystkich klass Ludu, wyiąwszy niektórych starych Officerów, oświadcza się u nas, głośno przeciwko pedantycznym ćwiczeniom woyskowym, znowu górę biorącym, przeciwko kosztownym wymysłom i przykraianiom mundurow, które istocie prawdziwego żołnierza na duchu i na ciele w naywyższym stopniu szkodzą, onegoż od rzeczy do czego kształtu odciągaią, ciało iego sznuruią i krępuią, iego szyię i głowę w balansową tykę dla ciężkiego kaszkietu przeistaczaią, i stan żołnierza nieznośnym czynią, a nawet goryczą zaprawiaią. Cwiczenia i hartuiące pochody, są równie iak koczowania (bivouacq) potrzebne; aleź nie potrzebnemi zdaią się nam bydź tornistry do ciała przyśrubowane, strzyżenie głowy z tyłu, wąsy według miary przepisane, i t. p. Osobliwie zaś dotyka także Kray za nadto liczne woysko z etatem swoim, który pięć szóstych części przychodu skarbowego trawi. — Każdy prawdziwy Prusak wie, że szlachetny Król nad wszelką przyganę wyższy, o tem podobnież iest przekonanym, i spodziewa się, że co do pierwszego, zaraz, co do drugiego zaś, skoro tego położenie Europy dozwoli, odmiany nastąpią. Nie brakuie na ludziach, którzy (chociaż nie zgadzaią się ze zdaniem ludzi przesadnych, coby całe woysko rozpuścić, a w mieysce iego niećwiczony Lud uzbroiony postawić chcieli), konieczność redukcyi woyska i etatu iego N. Panu przedstawią."

„Xiążę Hardenberg iuż wyzdrowiał, i wyglądaią go równie, iako i Xięcia Wittgensteina."

Z Kolonii donoszą co następuie: „Podczas bytności Króla w mieście naszem, miał nasz naczelny Burmistrz sposobność podania memoryału od Rady mieyskiey, zawieraiącego życzenia mieszkańców, proszących (podobnież iak i w adressie miasta Trewiru) we względzie powszechnym: o uchylenie systematu feudalnego, o równy rozkład ciężarów kraiowych i publicznych, o równość wszystkich Obywateli w obliczu prawa i Sędziego, o podzielenie Władz, o niepodległość urzędu Sędziego, o publiczność rospraw sądowych, o utrzymanie Sądu Przysięgłych w sprawach kryminalnych, nakoniec, o nadanie konstytucyi stanowey duchowi czasu przyzwoitey; we względzie zaś szczególnym: o uwolnienie handlu od kaydan, które nań Hollandya przez cła przechodowe na Renie wkłada; o dokończenie koszar, o utworzenie Uniwersytetu, o zwołanie Rady departamentowey, o odzyskanie dóbr na drugim brzegu Renu utraconych, etc. etc.

W ostatnich dniach, które poprzedziły przerwanie prac Pruskiey Rady Stanu, Kommissya wyznaczona do ułożenia konstytucyi dla Monarchii Pruskiey, miała posiedzenie pod przewodnictwem Xięcia Kanclerza Stanu. Xiążę podał obszerną propozycyę na piśmie, w którey wyłuszczył sposób położenia podstawy budowy konstytucyyney. Przełożył dowodząc, iż rozwinięcie konstytucyi gruntować się powinno na stanie społeczności, iaki historya wystawia, a przeto, iż naysamprzód zaiąć się należy dokładnem poznaniem ninieyszego i poprzedzaiącego stanu rzeczy. Wniósł więc, aby wyprawić Kommissarzow do rozmaitych Prowincyi dla powzięcia na mieyscu dokładney wiadomości o dawnych konstytucyach, pomówienia w tey mierze z światłymi ludźmi w tych Prowincyach, i wymiarkowania ich zdań. Kommissarzów takowych radził wybrać z grona teyże Kommissyi, którzy powierzone sobie dzieło maią ukończyć przed przyszłem zebraniem się Rady Stanu w iesieni, i którzy owoc swoiey pracy złożą naówczas i pod rozwagę oddadzą. Wniosek ten iednomyślnie przyięto, i mianowano Kommissarzami: Ministra Stanu Altensteina do Prowincyi Nadreńskich; Ministra Stanu Klewitza do Marchii Brandeburskiey i Pomeranii, a Ministra Stanu Beyme do Szląska. Srodek ten iest w Prusiech nowym krokiem do posunięcia dzieła konstytucyi.

Krakow.

Kommissarze Dworów Austryackiego, Rossyyskiego i Pruskiego, wyznaczeni do organizacyi tego wolnego Miasta i iego Okręgu, wymieniali między sobą dnia 2. Września zatwierdzenia umowy, mocą którey owe trzy Dwory na odmianę 13go artykułu konstytucyi miasta Krakowa zezwoliły.
